

Översyn av
samordningsförbunden i
Jönköpings län

Utredare

Lars Wallström

Kontakt

Lars Wallström

controller

Region Jönköpings län

010-242 40 81

lars.wallstrom@rjl.se

Utredare

Elisabet Öhrman

Kontakt

Elisabet Öhrman

utredare

Jönköpings kommun

036-10 57 31

elisabet.ohrman@jonkoping.se

Innehåll

Sammanfattning	3
1. Beskrivning av uppdraget.....	4
2. Allmänt om samordningsförbund.....	4
2.1 Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210)	4
2.2 Målgrupper	5
2.3 Insatser	5
2.4 Organisering	5
2.5 Finansiering av samordningsförbundens verksamhet	6
2.6 Uppföljning av samverkan.....	6
2.7 Nationella rådet för finansiell samordning	6
3. Verksamheten i samordningsförbunden Jönköpings län	7
3.1 Organisering	7
3.2 Administration.....	7
3.3 Finansiering.....	8
3.4 Förbundens verksamhet.....	8
3.5 Befintlig samverkan.....	9
4. Utveckling inom andra samordningsförbund	9
4.1 Utredning samordningsförbund Göteborgs stad	9
4.2 Utredning och konsekvensanalys inför ny organisation i Västmanland	10
4.3 Utredning kring optimalt antal samordningsförbund i Skaraborg.....	11
5. Synpunkter och slutsatser kring organisering och utveckling	11
5.1 Allmänt.....	11
5.2 Samordningsförbundens uppdrag och arbetsformer	11
5.3 Styrning från medlemmarna	12
5.4 Verksamhet/projekt	12
5.5 Beredningsgrupperna.....	13
5.6 Ett eller tre förbund	13
5.7 Samordnad administration	13
5.8 Administrativt stöd till samordningsförbunden	14
5.9 Förbundscheferna	14
6. Förslag på möjlig framtida inriktning på förbundens arbete utifrån förväntade framtida nya målgruppers behov	14
7. Rekommendation	15
8. Åtgärder vid sammanslagning av samordningsförbund	16
8.1 Nödvändiga åtgärder	16
8.2 Ekonomiska konsekvenser	16

Bilaga 1 Måluppfyllelse individinriktade insatser 2019

Bilaga 2 Nationella uppföljningar och skrifter om samordningsförbund

Bilaga 3 Utfall 2019

Sammanfattning

Via lagstiftning finns det tydliga regler för organisering och finansiering av samordningsförbund. I Jönköpings län har de tre samordningsförbunden funnits i sin nuvarande form i cirka 10 år.

Inom några andra delar av landet har utredningar gjorts de senaste åren för att se vilka förutsättningar som skulle kunna finnas för att slå samman samordningsförbund till en större, gemensam organisation. Resultaten av dessa utredningar visade på att ökad samordning var önskvärd, men även att processen att komma överens om förändringar tar tid och att det finns en komplexitet när många organisationer ska enas om ett förslag.

Intervjuer och enkäter till representanter från samordningsförbundens medlemmar i Jönköpings län kan sammanfattas i följande slutsatser:

- Insatserna som samordningsförbunden gör är angelägna och samordningen mellan berörda huvudmän är viktig. Arbetet i beredningsgrupperna innebär att lärande och kunskapsspridning kan erhållas.
- Goda resultat uppnås i projekten, men implementering av projekten i ordinarie verksamhet är en utmaning.
- Medlemmarnas styrning av verksamheten har inte varit särskilt tydlig.
- Följande argument talar för ett gemensamt förbund:
  - Kraftfullare aktör med mer muskler.
  - Länsamordning och likartade arbetsformer.
  - Viss effektivisering i administrativa frågor.
- Följande argument talar för att bibehålla tre förbund:
  - Lokal förankring av verksamheten.
  - Tungt arbete vid samverkan mellan 13 kommuner.
  - Någon form av underorganisation måste ändå finnas i en stor länsgemensam organisation.
  - Samverkan mellan förbunden är att föredra framför att skapa en ny organisation.
  - En förändring kräver stora insatser och tar kraft från verksamheten.
- Samordning av kanslier och administration skulle kunna göras, men effektiviseringar och kostnadsbesparingar ska inte överskattas.
- En sammanslagning till ett gemensamt förbund innebär ett omfattande arbete som kräver tydlig styrning.

Den gjorda översynen sammanfattas i följande rekommendation till medlemmarna.

Medlemmarna bör:

- Tydliggöra hur styrningen av samordningsförbunden ska ske.
- Utarbeta övergripande principer för hur avslutning, fortsättning och implementering av projekt ska ske.
- Värdera de synpunkter och slutsatser som finns avseende länsgemensam organisation kontra bibehållen organisation. Utforma en konkret plan för genomförande av organisationsförändringen om man kommer fram till att detta är den bästa vägen framåt.

De två första rekommendationerna gäller oavsett eventuell organisationsförändring.

1. Beskrivning av uppdraget

De tre samordningsförbunden i Jönköpings län har funnits i sin nuvarande form sedan 2012. Vid medlemssamråd och i andra forum har det förts diskussioner om samordningsförbundens organisation och arbetsformer. Stadsdirektören i Jönköpings kommun och regiondirektören i Region Jönköpings län fick vid möte med kommunstyrelse- och regionstyrelseordförande i uppdrag att genomföra en översyn av samordningsförbunden i regionen.

Översynen ska belysa fördelar, nackdelar och konsekvenser utifrån tre huvudalternativ:

Alternativ 1: Organisation och arbetsformer är kvar som idag

Alternativ 2: Samordnad administration för de tre samordningsförbunden

Alternativ 3: Sammanslagning till ett länsförbund

Översynen ska också genom såväl omvärldsbevakning som organisationernas egen kunskap ge förslag på möjlig framtida inriktning på förbundens arbete utifrån förväntade framtida målgruppers behov.

I uppdraget ingår inte att förorda något av alternativen 1, 2 eller 3.

Under arbetets gång har synpunkter inhämtats från medlemsrepresentanter, förbundschefer, processutvecklare samt styrelser och beredningsgrupper genom intervjuer och enkät.

Kontakt har även tagits med Nationella Rådet för Samordningsförbund och Nationella nätverket för samordningsförbund, samt med förbundscheferna för det nybildade samordningsförbundet i Göteborg, Samordningsförbundet i Västerås och Samordningsförbundet i Västra Skaraborg.

Övrigt underlag utgörs av relevanta rapporter om samordningsförbund samt organisationsutredningar som gjorts i andra samordningsförbund.

2. Allmänt om samordningsförbund

2.1 Lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser (2003:1210)

Finansiell samordning enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser får bedrivas mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, kommun och region för att uppnå en effektiv resursanvändning. Samordningsförbundets uppgift är att stödja samverkan mellan samverkansparterna. Insatserna ska avse individer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser och skall syfta till att dessa uppnår eller förbättrar sin förmåga att utföra förvärsarbete. Ett samordningsförbund får inte besluta om förmåner eller rättigheter för enskilda eller vidta åtgärder i övrigt som innefattar myndighetsutövning eller tillhandahållande av tjänster avsedda för enskilda.

Samordningsförbundet ska ha en förbundsordning som ska fastställas av förbundets medlemmar. Varje förbundsmedlem ska vara representerad i styrelsen med minst en ledamot och en ersättare. Ledamöter och ersättare i förbundsstyrelsen utses av kommun-

och regionfullmäktige, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Styrelsen ska hålla förbundsmedlemmarna underrättade om den allmänna planläggningen av förbundets verksamhet samt om frågor av större ekonomisk eller organisatorisk betydelse. Styrelsen ska fastställa samordningsförbundets budget senast den 30 november varje år. Styrelsen ska dessförinnan samråda med förbundsmedlemmarna om budgeten.

2.2 Målgrupper

Lagen preciserar inte den målgrupp som samordningsförbundens insatser vänder sig till. I den proposition som föregick lagstiftningen bedöms den till i storleksordningen fem procent av befolkningen i förvärvsaktiv ålder. Målgruppen kan variera både geografiskt och över tid. Individens behov av insatser kan förändras beroende på under vilka omständigheter man lever och utifrån förändringar i myndigheternas uppdrag och arbetssätt. I propositionen anges förutsättningarna för att identifiera målgruppen:

- Målgruppen identifieras lokalt och ges möjlighet till tidigt stöd, även förebyggande åtgärder.
- Målgruppen utgörs av personer i förvärvsaktiv ålder (vanligen 20 – 64 år).
- Arbetslinjen är mycket tydlig och innebörden av begreppet arbetsförmåga är viktig för synen på rehabilitering.
- De individer som behöver samordnad rehabilitering kan både ha fysiska, psykiska, sociala och arbetsmässiga behov.

En viktig uppgift för förbunden är att identifiera målgruppens storlek och behov. Styrelsen har till uppgift att prioritera vilka insatser som är de mest ändamålsenliga. Även det förebyggande arbetet kan omfattas av förbundets insatser.

2.3 Insatser

Förbunden verkar genom att finansiera insatser som bedrivs av någon av de samverkande parterna. Insatserna syftar ofta till att utveckla gemensamma metoder och individanpassa insatser. Förbunden stödjer också strukturella aktiviteter som syftar till att få samarbetet mellan parterna att fungera mer effektivt. Förbunden arbetar även med kompetensutveckling för berörd personal i medlemmarnas organisationer samt med nätverksbyggande.

Under 2019 har samordningsförbunden finansierat totalt 1 138 olika insatser, 53 procent var individriktade och 47 procent var strukturövergripande. Antalet deltagare i individriktade insatser har minskat med 5 procentenheter jämfört med 2018.

2.4 Organisering

I slutet av år 2019 fanns det 80 samordningsförbund spridda över hela landet. De 80 förbunden omfattar 269 av Sveriges 290 kommuner. Av de 80 samordningsförbunden är åtta så kallade länsförbund, där samtliga kommuner i länet/regionen ingår i förbundet. Med undantag för Gotland består länsförbunden av som minst fem kommuner (Blekinge) och som mest tolv kommuner (Kalmar). Det finns exempel på förbund där de kommuner som är medlemmar inte har en egen ordinarie ledamot i styrelsen. I vissa förbund representerar en ordinarie ledamot samtliga kommuner i förbundet.

Samordningsförbundets operativa arbete leds av en förbundschef. Till stöd för förbundschefen finns ofta en beredningsgrupp som består av företrädare för de samverkande organisationerna. Beredningsgrupperna fångar upp och förmedlar behov

av insatser, förankrar förbundets arbete i den egna organisationen samt hjälper förbundschefen att förbereda förslag till styrelsen.

Ytterligare administrativa resurser kan köpas in externt eller anställas av förbundet. Även andra yrkeskategorier som arbetar med förbundets insatser kan förekomma såsom processtödjare, processutvecklare eller utvecklingsledare.

2.5 Finansiering av samordningsförbundens verksamhet

Enligt lagen om finansiell samordning av rehabiliteringsinsatser ska Försäkringskassan bidra med hälften av medlen till den finansiella samordningen. Staten tillför i dagsläget totalt 339 miljoner kronor. Den eller de regioner som deltar ska bidra med en fjärdedel av medlen och den eller de kommuner som deltar med en fjärdedel. Om flera kommuner deltar inom ett samordningsområde ska de tillsammans utgöra en part. Den andel som kommunerna ska bidra med fördelas dem emellan på det sätt som de kommer överens om.

Försäkringskassan ansvarar för fördelning av statens medel till samordningsförbunden. I januari 2015 togs beslut om en ny modell för den statliga medelstillelningen. Modellen tar bland annat hänsyn till försörjningsmått (utbetalda offentliga ersättningar vid ohälsa, arbetsmarknadsstöd och försörjningsstöd) samt invånarantal i respektive kommun. Syftet med modellen är att få en transparent, långsiktig modell för medelstillelning till samordningsförbunden.

Modellen innehåller ett grundbidrag på 400 000 kr som en basfinansiering per förbund. Modellen har även en 10-procents spärr för maximal minskning av medelstillelning från ett år till nästa. Om samordningsförbunden totalt sett ansöker om mer statliga medel än som finns att fördela kan medelstillelningen vid behov reduceras utifrån de ekonomiska förutsättningar som råder vid fördelningstillfället. På motsvarande sätt kan medel som inte utnyttjats av ett samordningsförbund fördelas till övriga förbund. Om något samordningsförbund har ett stort eget kapital beaktas det och tilldelningen kan minskas.

2.6 Uppföljning av samverkan

System för uppföljning av samverkan (SUS) ska användas för alla samverkansverksamheter som staten finansierar via samverkansmedel. Via SUS får de fyra parterna tillgång till statistik om de samverkansinsatser som förbunden finansierar. Uppgifter finns bland annat om antal aktiviteter, typ av åtgärder, antal personer, arbetshinder och huvudsaklig försörjning. Uppgifterna redovisas på både nationell och lokal nivå.

2.7 Nationella rådet för finansiell samordning

Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Sveriges Kommuner och Regioner samt Socialstyrelsen bildade 2008 *Nationella rådet för finansiell samordning*. Rådet behandlar frågor om finansiell samordning som är av gemensamt intresse. Syftet med rådet är också att, i enlighet med regeringens intentioner, ge samverkan den legitimitet och förankring som är nödvändig. Nationella rådet är ett samverkansforum för att skapa samsyn i strategiska frågor vad gäller finansiell samordning, vara ett nationellt stöd i övergripande förbundsgemensamma frågor, erbjuda stöd för kunskap, kompetens och utveckling samt stärka den finansiella samordningen.

Nationella rådet har tagit fram en *Handbok för finansiell samordning* som är tänkt som stöd och vägledning i frågor om samordningsförbund.

Rekommendation angående storlek på eget kapital

För att den finansiella samordningen ska behålla sin legitimitet är det angeläget att de medel som tilldelas förbunden omsätts i kvalitativt god verksamhet för den finansiella samordningens målgrupper. Nationella har rådet tagit beslut om en beräkningsmodell/trappa för rekommendation om rimlig storlek på ett samordningsförbunds egna kapital. Modellen kallas ”trappan” eftersom den innebär en nedtrappning av procentsatsen ju större tilldelningen av medel är. Exempelvis är rekommendationen att en rimlig storlek på eget kapital är 20 % av alla intäkter för ett samordningsförbund som har en omslutning på upp till 7 miljoner kronor.

3. Verksamheten i samordningsförbunden Jönköpings län

3.1 Organisering

Samordningsförbundet i Jönköping startade 2007. År 2011 ombildades förbundet till Samordningsförbundet Södra Vätterbygden. Samordningsförbundet Finnveden bildades 2010 och Höglandets samordningsförbund startade 2011.

Ett gemensamt medlemssamråd för alla tre förbunden hålls årligen i slutet av februari. Då är årsredovisningen färdig och budget för kommande år kan diskuteras. Samordningsförbundet tillskriver parterna i mars-april angående medelstilldelning för kommande år. Statens preliminära fördelning av medel för nästa år kommer i juni och staten vill ha återkoppling senast i augusti angående om region/kommuner vill svara upp mot statens fördelning. Styrelse och beredningsgrupp har en arbetsdag varje år i september där man arbetar med förslag till budget och plan för år 2 och 3. Många insatser har en treårsbudget. Resten blir tillgängligt för nya verksamheter. Förslaget skickas ut på samråd till alla parter.

3.2 Administration

De sammanlagda kostnaderna för de tre samordningsförbunden i länet var 20,4 mnkr för 2019. Av dessa utgjorde kostnader för administration (kansli, information, ekonomihantering) 3,4 mnkr, vilket motsvarar 16 procent av de totala kostnaderna. (Det är dock en gränsdragningsfråga om allt som t.ex. förbundscheferna gör kan klassas som administration.)

Samordningsförbunden Södra Vätterbygden och Finnveden har ett gemensamt kansli som ligger i Jönköping. Finnveden köper 45 procent av tjänsten som förbundschef av Södra Vätterbygden. Ett arbetsutskott i respektive styrelse är arbetsledare för förbundscheferna. I Södra Vätterbygdens samordningsförbund finns en tjänst som förbundssekreterare, varav Finnveden köper 25 procent. En processutvecklare i vardera förbundet är anställd med projektanställning för att arbeta med samverkan mellan alla parter. De har även till uppgift att stötta parterna med upplägg av nya projekt och projektansökningar.

Förbundscheferna för Höglandets samordningsförbund arbetar 75 procent och har sitt kontor i bostaden. I Höglandet finns samverkanskoordinatorer inom respektive kommunområde som till 50 procent är finansierade av samordningsförbundet. Dessa fångar upp idéer som kan vidareutvecklas utifrån det lokala behovet.

Ekonomi- och lönehantering

Region Jönköpings län sköter sedan 2012 ekonomi- och lönehanteringen för länets tre samordningsförbund. Det administrativa uppdraget baseras på avtal med respektive förbund och

upplägget är i stort sett samma för de tre förbunden. Avtalen omfattar fakturahantering, lönehantering, skatteredovisning, upprättandet av rapporter och årsbokslut samt bankkontakter. Samordningsförbunden svarar för upprättandet av budget och årsredovisning samt attestering av kostnader. Antalet leverantörsfakturer för de tre förbunden är sammanlagt ca 400 st och löner utbetalas till tre personer samt arvoden och reseersättningar till styrelseledamöter. För år 2019 betalade samordningsförbunden ca 81 000 kr vardera för dessa tjänster.

3.3 Finansiering

Bokslut 2019

tkr	Högländets samordningsförbund	Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	Finnvedens samordningsförbund	Totalt
Summa intäkter	6 423	7 018	5 144	18 585
Summa kostnader	6 652	8 151	5 624	20 427
Årets resultat	- 229	- 1 133	- 480	- 1 842
Eget kapital	567	989	1 690	3 246
Eget kapital i andel av summa intäkter	9 %	14 %	33 %	17 %

Den årliga statliga tilldelningen av medel till de tre samordningsförbunden i länet varierar mellan 32 kr per invånare (16-64 år) i Södra Vätterbygden, 58 kr per invånare i Finnveden och 61 kr per invånare i Högländet. Lika mycket medel tillfördes från kommuner och region. Eventuella externa medel, t.ex. från Europeiska socialfonden, tillkommer. Den statliga tilldelningen styrs av varje kommuns försörjningsmåt, d.v.s. utbetald offentlig försörjning från Försäkringskassan, A-kassa, arbetsförmedling och försörjningsstöd. År 2019 utnyttjade Finnvedens samordningsförbund hela det anslag (2 570 000 kr) som staten möjliggör, innebärande att region och kommun tillför motsvarande andelar enligt modellen. Högländets samordningsförbund utnyttjar 80 procent (3 205 000 kr) av den tilldelning som staten erbjuder och Södra Vätterbygdens samordningsförbund utnyttjar 55 procent (3 036 000 kr) av de statliga medel som är möjliga att få.

Samordningsförbunden i länet har i bokslut 2019 byggt upp ett eget kapital motsvarande mellan 9 procent och 33 procent av totala intäkter.

3.4 Förbundens verksamhet

Deltagare i individinriktade insatser fördelat på förbund 2019

Förbund	Antal deltagare	Andel kvinnor, %	Andel män, %
Södra Vätterbygden	170	55	45
Finnveden	200	51	49
Högländet	202	40	60

3.5 Befintlig samverkan

I dagsläget sker en hel del samverkan mellan samordningsförbunden i länet, till exempel kring projekt IT-spåret i Eksjö. Varje år träffas styrelser och beredningsgrupper i de tre förbunden i en gemensam vårkonferens. Samverkan sker också kring hemsida, ekonomi- och lönehantering och revision. Södra Vätterbygden och Finnvedens samordningsförbund har gemensamt kansli med förbundschef och förbundssekreterare och varsitt arkiv och likartade styrdokument. Samverkan mellan förbunden sker även kring gemensam metodutveckling och gemensamma utbildningar.

Förbunden arbetar även tillsammans kring avvikelshanteringssystemet ”Lex Heller”. Lex Heller är ett sätt att systematiskt samla in kunskap om områden där samverkan mellan samhällets aktörer brister. Det ger en samlad bild av förbättringsområden i samverkan.

4. Utveckling inom andra samordningsförbund

4.1 Utredning samordningsförbund Göteborgs stad

Utgångsläget

Före 2019 fanns fyra samordningsförbund inom Göteborgs stad; Hisingen, Väster, Nordost och centrum.

Utredningen

Syftet med att utreda en eventuell sammanslagning av samordningsförbunden i Göteborgs stad var att åstadkomma en tydligare strategisk kraft för styrning och ledning av samordningsförbundens verksamheter. Det var angeläget att bevara det lokala inflytandet så att de lokalt identifierade behoven av rehabilitering tillgodoses och att kvaliteten i verksamheten bibehålls. Utredningen har belyst vilka förutsättningar som finns för att genom en sammanslagning skapa en effektivare organisation som når fler göteborgare med insatser.

Beslutet

Utredarna fann att övervägande skäl fanns för en sammanslagning till ett samordningsförbund. Fördelarna med att skapa större tyngd i en gemensam styrning med tydligt fokus på rehabilitering av individer var ett tungt vägande skäl. Att åstadkomma en större likvärdighet i service mellan stadsdelarna var också viktigt.

Förslaget lämnades i augusti 2017 och beslutet blev ett genomförande den 1 januari 2019. Det sammanföll med ny mandatperiod och skulle ge rimlig tid för beredning, beslut och genomförande. Beslut behövde fattas om avveckling av befintliga förbund, personalärenden hanteras, ny förbundsordning författas och beslut angående representation behövde fattas.

Hur har det gått?

Det har tagit längre tid än beräknat att få alla nödvändiga beslut på plats, varför det nya förbundet startade den 1 juli 2019. Det finns klara nackdelar med att göra en förändring mitt i ett år och dessutom under semesterperioden. En oförutsedd effekt var också att de tidigare samordningsförbundens arkiv inte har kunnat föras över till det nya förbundet, utan återgått till tidigare medlemmar.

Förbundschefen i det nya förbundet anser att sammanslagningen var väldigt välbehövlig. De tidigare förbunden hade redan vänt på olika stenar och undersökt möjligheter till ytterligare samverkan. Förändringen har gjorts i toppen av förbunden som nu gått samman och har en enda styrelse. Styrelsen består av åtta ledamöter, två per medlem, och åtta ersättare.

Det lokala perspektivet är fortfarande motorn i förbundets arbete och lokala samverkansgrupper håller på att bildas. Sammanslagningen ger dock ökade möjligheter att arbeta mer strategiskt kring t.ex. strukturell samverkan med staten och staden. Göteborgs stad är för närvarande i en egen förändringsprocess där de nuvarande tio stadsdelsnämnderna från och med 2021 ersätts av tre centrala nämnder.

4.2 Utredning och konsekvensanalys inför ny organisation i Västmanland

Utgångsläget

I Västmanland finns tre samordningsförbund som omfattar samtliga tio kommuner i länet. Samordningsförbundet Västerås tog 2015 ett inriktningsbeslut om att verka för ett länsförbund. Övriga samordningsförbund i länet ställde sig bakom förslaget om att göra en konsekvensanalys av sammanslagning av förbunden till ett länsförbund.

Utredningen

Utredningen föreslog tre alternativ till hur samordningsförbunden i Västmanland kan drivas:

Att ha kvar verksamheten som idag är det alternativ som är enklast att genomföra. Behåller den lokala kännedomen och närheten och ger stora möjligheter för de kommunala medlemmarna att påverka verksamheten. Det bedöms heller inte leda till några omfattande utvecklingsprocesser och några omfattande skalfördelar bedöms inte heller uppstå.

En ökad samordning av administrationen kan i praktiken innebära många olika lösningar. Grunden är att behålla tre separata styrelser och tre separata medlemssamråd. Om man i Västmanland väljer denna lösning, så rekommenderar utredningen att man är klar över syftet med samordningen. Innebär det ett första steg mot en sammanslagning, eller är syftet att behålla tre förbund men att effektivisera administrationen? Utredningen bedömer att en sådan lösning i Västmanland skulle försvåra möjligheten att utveckla den strategiska styrningen, prioritera resurser på länsnivå och svara upp mot den fokusering på länsnivå som finns hos Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och regionen. Enligt utredningen skulle denna lösning kräva stora förändringar och resurser, utan att ge de effekter som en sammanslagning av förbund kan ge.

Skapande av ett länsförbund innebär ett omfattande utvecklings- och förändringsarbete, vilket kommer att kräva resurser, engagemang och förankring. De fördelar som pekas ut är ökade möjligheter till att genomföra riktade insatser på länsnivå mot identifierade målgrupper. Det bedöms skapa tydliga positiva effekter för individerna i målgruppen samt en ökad möjlighet för samordningsförbundet att agera som en kraftfull part i samverkan på länsnivå. Detta alternativ är det alternativ som kräver störst insats av berörda parter, men samtidigt är den potentiella strategiska nyttan störst i detta alternativ. Styrelse och beredningsgrupper kan eventuellt kompletteras med någon form av lokala samverkansgrupper med representanter för parterna.

Beslutet

De tio kommunerna i Västmanland valde att öka sin samverkan i enlighet med utredningens alternativ två. Staten och de större kommunerna önskade ett samgående, men två av de mindre kommunerna ville inte gå samman. Eftersom kravet var att ett beslut om ett länsförbund skulle vara enhälligt, blev resultatet att de tre samordningsförbunden antog en avsiktsförklaring om samverkan i form av konkreta insatser och åtgärder på ett respektive tre års sikt. Exempel på åtgärder i samverkan är: Insatskatalogen, stöd i att söka externa fondmedel, läns-gemensam konferens, läns-gemensamt medlemssamråd samt att dra gemensam nytta av befintlig förbundspersonals specifika kompetensprofil.

Hur har det gått?

Diskussionen om ett gemensamt länsförbund är fortfarande aktuell. Fortfarande finns önskemål om att man vill ha ett läns-gemensamt samordningsförbund.

4.3 Utredning kring optimalt antal samordningsförbund i Skaraborg

Utgångsläget

I Skaraborg finns tre samordningsförbund där 14 kommuner ingår tillsammans med Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och hälso- och sjukvården. Från början hade det funnits fem samordningsförbund i Skaraborg, men trots tidigare sammanslagningar väcktes frågan våren 2017 om det fanns vinster med ytterligare sammanslagningar till ett eller två förbund i Skaraborg.

Utredningen

Utredningens uppdrag var att utreda för- och nackdelar med sammanslagning till ett eller två förbund.

Beslutet

Analys av utredningsresultatet och efterföljande remissbehandling och diskussion utmynnade i att styrelserna inte skulle arbeta vidare med en sammanslagning trots att 11 av de 17 berörda parterna var positiva till sammanslagning till ett förbund. Det fanns en risk att de 6 kommuner som var negativa till sammanslagning i så fall skulle stå utan samordningsförbund, vilket var något som inte kunde accepteras.

Hur har det gått?

Frågan om samgående mellan de tre samordningsförbunden i Skaraborg har lyfts på nytt och en ny utredning har gjorts. Ett nytt förslag finns om att de tre nuvarande samordningsförbunden bildar Samordningsförbundet Skaraborg från och med 1 januari 2021.

5. Synpunkter och slutsatser kring organisering och utveckling

Utifrån intervjuer och enkäter samt utifrån uppgifter från andra organisationer redovisas nedan synpunkter och slutsatser som sannolikt har betydelse för samordningsförbundens fortsatta organisering och utveckling. Intervjuerna och enkäterna har gjorts med anställda i samordningsförbunden, med styrelse- och ägarrepresentanter, med medlemmar i beredningsgrupper samt med vissa andra berörda funktioner.

Det som anges under ”*kommentar*” är utredarnas egna noteringar och slutsatser.

5.1 Allmänt

I flera av frågorna som belyses i intervjuer och enkäter blir det tydligt att det finns helt olika uppfattningar. Inom ramen för samma frågeställning menar vissa att något ”absolut bör bevaras”, medan andra tycker att samma sak ”absolut bör förändras”.

Kommentar: Förekomsten av dessa helt olika uppfattningar försvårar möjligheterna att peka ut tydliga förslag till förändringar och i förlängningen att komma överens om dessa.

5.2 Samordningsförbundens uppdrag och arbetsformer

Det framkommer att många menar att samordningsförbundens insatser är mycket angelägna samt att upplägget med samverkan över myndighetsgränser och mellan huvudmän är viktig för att förbättra situationen för målgrupperna. Genom det gemensamma arbetet uppnås samhällsvinster. Det kan finnas en viss skillnad mellan kommunerna genom att en stor kommun

(Jönköping) har bättre möjligheter att arbeta med målgrupperna på egen hand jämfört med mindre kommuner.

Vissa uttrycker att det tagit tid att hitta bra arbetsformer i samordningsförbunden och att arbetet fungerar bättre och bättre.

5.3 Styrning från medlemmarna

Bilden som framkommer är att medlemmarnas styrning inte varit särskilt tydlig under åren som samordningsförbunden i länet funnits. Information ges till medlemmarna vid medlemssamråd en gång per år då det också ges tillfälle till diskussioner om verksamheten. Det är svårt att bedöma vilken konkret styrning som utövas via dessa samråd eller vilken styrning som sker på annat sätt.

Arbetsförmedlingens möjligheter att framöver bemanna de olika uppdragen inom samordningsförbunden verkar i nuläget något oklar. Detta kan förmodligen förklaras med de stora förändringar som pågår inom myndigheten.

Vissa utomstående, t.ex. Inspektionen för socialförsäkringen, menar att rollfördelningen mellan medlemmar och styrelse behöver vara åtskilda på ett tydligt sätt. Detta är en viktig aspekt att ha med sig i det fortsatta arbetet. Olikheterna med tjänstemannaledning för de statliga myndigheterna jämfört med politisk ledning inom kommuner och region kan vara en försvårande faktor i samverkan.

I nuläget är det årliga medlemssamrådet gemensamt för de tre samordningsförbunden. Detta visar på att detta forum mer kan betraktas som informations- och utbytesforum än som styrning av separata juridiska organisationer.

Kommentar: Medlemmarnas styrning borde, oavsett eventuell organisationsförändring, förtydligas och formerna för styrningen tydliggöras.

5.4 Verksamhet/projekt

Det finns en samstämmig uppfattning att de projekt som bedrivs är lyckade och att de genererar goda resultat och mycket nytta. Samordningsförbundens egna beskrivningar bekräftar detta och utvärderingar visar på att samordningsförbund gör skillnad.

Många tillfrågade framför att det efter projekttidens slut ofta blir svårt att implementera projekten i ordinarie verksamhet. Finansieringen är en av svårigheterna. Det finns även uppfattningar om att vissa projekt inte borde ha avslutats, utan hade kunnat drivas vidare i sin projektform.

Balansen mellan att arbeta med individer i enskilda projekt och att arbeta med strukturer och samverkan mellan de olika organisationerna är viktig. Vissa menar att det borde läggas mer fokus på arbetet med strukturerna.

Kommentar: Oavsett eventuell organisationsförändring är avvägningen mellan ”individbaserade projekt” och ”strukturellt arbete” viktig. Förutom denna avvägning bör övergripande principer tas fram för hur avslutning, fortsättning och implementering av projekt ska ske.

5.5 Beredningsgrupperna

Många uttrycker att arbetet i beredningsgrupperna tillför mycket i form av lärande, erfarenhetsutbyte, kunskapsspridning, förståelse och utveckling av det arbete som bedrivs på den egna arbetsplatsen och relationen till närliggande organisationer.

5.6 Ett eller tre förbund

När det gäller huvudfrågan i översynen finns det många bestämda uppfattningar för respektive alternativ.

Följande argument talar för ett förbund:

- Ett gemensamt samordningsförbund blir en kraftfullare aktör med mer muskler.
- Länsamordning är viktig i allt fler frågor i samhället och utvecklingen i denna riktning är nödvändig och naturlig.
- Likartade arbetsformer inom samordningsförbunden samt likhet för medborgarna i länet är angelägna förändringar.
- Viss effektivisering i administrativa frågor, rutiner, möten etc borde kunna uppnås.
- Lokala arbetsgrupper och lokala projekt kan organiseras inom ramen för ett förbund och den lokala anknytningen behöver inte äventyras vid en förändring.

Följande argument talar för att bibehålla tre förbund:

- Själva syftet med ett samordningsförbund är lokal koppling och lokal förankring. Det lokala arbetet och den lokala förankringen är mycket viktig och riskerar att gå förlorad vid ett sammanslaget förbund.
- Erfarenheten från annan typ av samverkan mellan berörda organisationer visar på svårigheter och talar emot ett stort förbund.
- Det blir svårt att få hela 13 kommuner att samverka, exempelvis så riskerar styrelsearbetet att bli tungrott.
- Risk finns att kommunerna kommer fokusera på att "få tillbaka" sin del av finansieringen.
- Någon form av underorganisation kommer ändå att behövas under ett gemensamt förbund. Man vinner då inte särskilt mycket på att ha ett förbund.
- Samverkan mellan förbunden är att föredra och kan utvecklas istället för att skapa en ny organisation.
- En förändring kräver stora insatser och riskerar att ta kraft från den pågående verksamheten.

Till antalet är det något fler av de intervjuade som föredrar att bibehålla organisationen än att förändra den. Man kan konstatera att ju närmare samordningsförbundets "verksamhet" och organisation man kommer, desto mer angelägen är man att bibehålla organisationen. Utifrån ägarperspektivet förekommer önskemål om förändring i högre omfattning än inom den förstnämnda gruppen.

5.7 Samordnad administration

Fler av de intervjuade är positiva till en samordning av kanslier och administration än de som är positiva till en sammanslagning till ett förbund.

Många tror på att det finns effektiviseringar och kostnadsbesparingar som bör kunna uppnås. Några menar att det redan är så slimmat det kan bli.

Inom ramen för översynen har inga försök till exakta kostnadsberäkningar gjorts, men en grov bedömning är att man inte bör överskatta de effekter som kan uppnås. För att uppnå stora effekter krävs minskning av personal (som i första hand utgörs av de två förbundscheferna) och någon sådan förändring har inte diskuterats.

Det finns synpunkter på att administrativa frågor och formaliafrågor tar stor plats och kräver ett ganska stort engagemang och resurser. Det är ofrånkomligt att egna juridiska organisationer kräver en hel del formalia i form av budgetdokument, årsredovisningar, revisorer, bankupplägg, avtal etc. och att dessa upplägg måste finnas för varje organisation. Dessa omständigheter bör värderas inom ramen för frågan om organisering inom ett eller tre förbund och frågan om samordnad administration.

5.8 Administrativt stöd till samordningsförbunden

I samband med översynen framkommer att samordningsförbunden är nöjda med den service som regionen tillhandahåller. Även regionens ekonomihandläggare anser att samarbetet flyter på bra. När det gäller lönehanteringen framkommer att regionen måste ha ett särskilt lönesystem enkom för samordningsförbundens tre löner, eftersom regionens ordinarie lönesystem inte kan hantera löner för flera olika arbetsgivare. Det gör hanteringen både sårbar och ineffektiv.

Löneenheten inom Jönköpings kommun har vid förfrågan visat sig villig att ta över uppgiften med lönehantering för samordningsförbunden. Jönköpings kommuns HR-system är anpassat till lönehantering för flera organisationer, bl.a. ett antal kommunala bolag.

5.9 Förbundscheferna

Förbundscheferna innehar en nyckelfunktion i hela upplägget med samordningsförbunden. Deras agerande styr till stora delar rutiner och flöden som i sin tur berör verksamheten. I små organisationer med enstaka anställda i form av nyckelpersoner finns det alltid en sårbarhet som man bör vara medveten om. I större samordningsförbund är det vanligt att det finns en biträdande förbundschef.

6. Förslag på möjlig framtida inriktning på förbundens arbete utifrån förväntade framtida nya målgruppers behov

Nya målgrupper

Bland tankarna på den framtida inriktningen på arbetet framkommer bl a önskvärda satsningar på följande målgrupper:

- Insatser för nyanlända och arbetet med integration
- Unga under 18 år
- Tidiga insatser för vissa målgrupper och mer förebyggande arbete.

Arbetsformer

I arbetet med översynen har tankar framförts kring möjligheter att utveckla samordningsförbunden. Det har exempelvis framförts tankar kring att utveckla samordningsförbunden i riktning mot att arbeta mer strukturellt för att minska utanförskap i samhället. Det innebär att gå från en operativ samverkan som löser konkreta problem med personer som trillar mellan stolarna till att arbeta med att skapa förutsättningar för att i grunden långsiktigt förhindra att våra system producerar utanförskap.

I intervjuerna framförs även behov av att föra in ett brukarperspektiv i förbunden för att få individens perspektiv på vad som lett till utanförskap. En tydligare vision efterlyses som talar om vad arbetet ska leda till och som gör det lättare att hålla en riktning i vilka projekt som beviljas och vad förbunden engagerar sig i. Det föreslås även att samordningsförbundet kan vara en länk mellan skolan och arbetslivet. För att öka förbundens förmåga till behovsanalys, kartläggning, utvärdering och evidensbaserad praktik föreslås att banden stärks till högskolan,

Kommunal Utveckling och nationella nätverk för studier och utveckling. Förslag har även kommit om att se över förbundens mötesstrukturer och hur kommunerna kommunicerar viktig information.

Höglandets samordningsförbund kommer att från 2020 arbeta med Långsiktig Integrerad Verksamhet (LIV) som ett komplement till projekt. Modellen kommer att tillämpas för samverkanskoordinatorerna, inspirationsdagarna, psykiatriveckan och fr.o.m. 2021 för Supported Employment.

Bidrag från Europeiska Socialfonden (ESF)

Både Södra Vätterbygden och Finnveden har påbörjat en process att utveckla en tydligare strategi för framtiden. Bland annat övervägs ökat engagemang som projektägare av ESF-projekt. Där finns möjligheter att få ta del av ytterligare medel. EU:s socialfondsprogram har målgrupper som stämmer överens med samordningsförbundens. Nationella rådet är positivt till att samordningsförbund blir projektägare för ESF-projekt.

Insatser till personer under 20 år

I förarbetena till Finsam-lagen anges förvärvsaktiva individer mellan 20-64 år som huvudsaklig målgrupp. Idag anger många förbund att deras målgrupp även innefattar unga från 16 år. Nationella rådet bedömer att det är rimligt att samordningsförbundens verksamhet sträcker sig ner till 16 års ålder då skolplikten har upphört och det kan vara aktuellt att delta i arbetsmarknadspolitiska insatser.

Arbetsintegrerande sociala företag

Förslag har framkommit under översynen om att utveckla samverkan med exempelvis Coompanion i arbetet med att stödja utvecklingen av arbetsintegrerande sociala företag (ASF).

Nationella rådet är positivt till att samordningsförbund stödjer de samverkande parternas engagemang i ASF och har tagit fram en vägledning om hur samordningsförbund kan utveckla och stödja myndigheternas engagemang i ASF. ASF är dock ingen egen företagsform och kan därför ses som vilket företag eller arbetsgivare som helst. Stödet till ASF måste därför ske enligt särskilda förutsättningar. Det är t.ex. möjligt att genom strukturövergripande insatser öka kunskapen om arbetsintegrerande sociala företag. Individinsatser kan ges genom arbetsförberedande och arbetslivsinriktade insatser på arbetsintegrerade sociala företag. Samordningsförbunden ska däremot inte t.ex. starta och utveckla arbetsintegrerande sociala företag eller vara medlem i arbetsintegrerande sociala företag eller intresseorganisationer.

7. Rekommendation

Medlemmarna bör:

- Tydliggöra hur styrningen från medlemmarna ska ske.
- Utarbeta övergripande principer för hur avslutning, fortsättning och implementering av projekt ska ske.
- Värdera de synpunkter och slutsatser som finns avseende länsgemensam organisation kontra bibehållen organisation. Utforma en konkret plan för genomförande av organisationsförändringen om man kommer fram till att detta är den bästa vägen framåt.

De två första rekommendationerna gäller oavsett eventuell organisationsförändring. I övrigt kan det som framkommit i översynen beaktas på lämpligt sätt via styrelser och förbundschefer.

8. Åtgärder vid sammanslagning av samordningsförbund

8.1 Nödvändiga åtgärder

En eventuell sammanslagning av de tre samordningsförbunden i länet kommer att innebära ett omfattande förändringsarbete som kräver tydlig styrning samt arbete och engagemang från såväl medlemmar, styrelser och personal i samordningsförbunden.

Om en sammanslagning av samordningsförbunden i länet skulle bli aktuell, kan ett av samordningsförbundens organisationsnummer användas, men förbundets namn kan behöva bytas. De andra förbunden hemställer hos sina medlemmar om att få upphöra som eget förbund och gå ihop med ett annat. Förbunden arbetar fram en ny gemensam förbundsordning för det gemensamma förbundet. Samtliga medlemmar tar beslut om den nya gemensamma förbundsordningen.

Det är möjligt att skriva in i en förbundsordning att särskilt viktiga beslut ska fattas med kvalificerad majoritet. Det kan t.ex. bli aktuellt om många kommuner ingår i ett förbund.

I samband med beslutet ska medlemmarna även ta beslut om hur eventuellt återstående kapital ska hanteras. Återstående medel i de befintliga förbunden kan gå tillbaka till respektive medlem. Ett alternativ är att återstående medel tillförs det nya gemensamma förbundet. Återstående medel betalas då tillbaka till medlemmarna för att direkt utbetalas till det nya förbundet. Det går också att föra över återstående medel till det nya gemensamma förbundet genom att befintliga förbundsordningar skrivs om. Där ska framgå att återstående medel ska föras över till det nya förbundet. Beslut om respektive reviderad förbundsordning fattas samtidigt som det fattas beslut om förbundsordningen för det gemensamma förbundet. Om detta förfarande tillämpas kan de återstående medlen föras över direkt till det gemensamma förbundet.

Det är mycket viktigt att hanteringen av förbundens egna kapital vid samgåendet beslutas samtidigt med den nya förbundsordningen för det gemensamma förbundet. På så vis kan oklarhet och akuta situationer undvikas när väl det gemensamma förbundet startar.

8.2 Ekonomiska konsekvenser

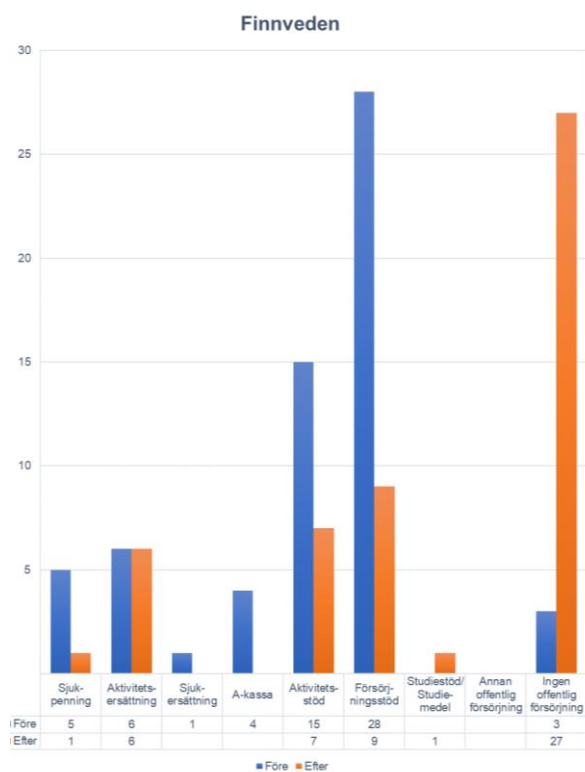
Om de tre samordningsförbunden i Jönköpings län skulle slås samman så påverkas den statliga medelstilledningen. Den grundtilldelning på 400 tkr som utgår för att ett förbund ska kunna bedriva en verksamhet minskar från 3*400 tkr till endast 400 tkr. Motsvarande minskning av bidraget från regionen och kommunerna blir då en konsekvens.

Utöver grundtilldelningen bygger den statliga fördelningsmodellen på fördelningsnycklarna 75 procent försörjningsmått och 25 procent invånarantal (16-64 år) i förbundens geografiska områden. Dessa parametrar syftar till att fånga upp behov av såväl rehabiliterande som förebyggande samverkansinsatser i ett område. Parametrarna påverkas inte av en sammanslagning då förbundens geografiska områden kvarstår.

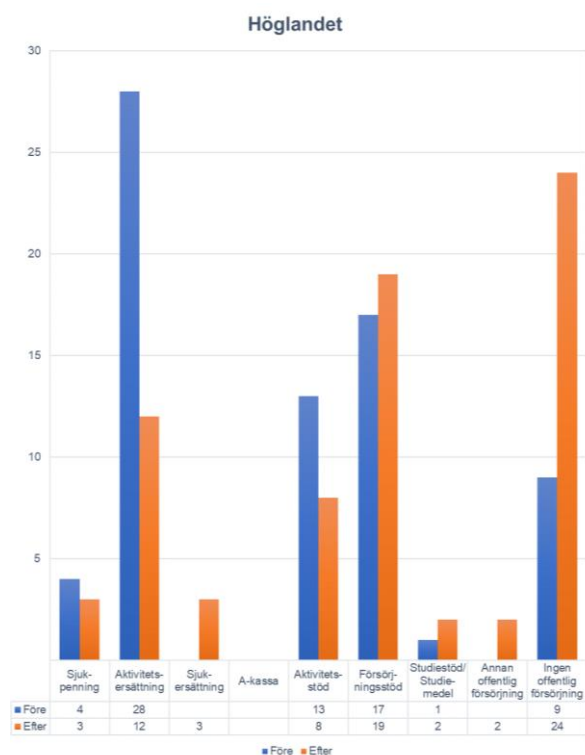
Eftersom Södra Vätterbygdens och Högländets samordningsförbund inte har utnyttjat hela det anslag som varit möjligt att erhålla enligt statens fördelningsmodell kan en höjning till maximal nivå kompensera bortfallet av grundbidraget på 400 tkr per förbund. Detta innebär att den totala medelstilledningen i ett gemensamt förbund kan bli minst lika stor som summan av de tre nuvarande förbunden under förutsättning att statens totala kostnadsram är oförändrad.

Måluppfyllelse individriktade insatser 2019

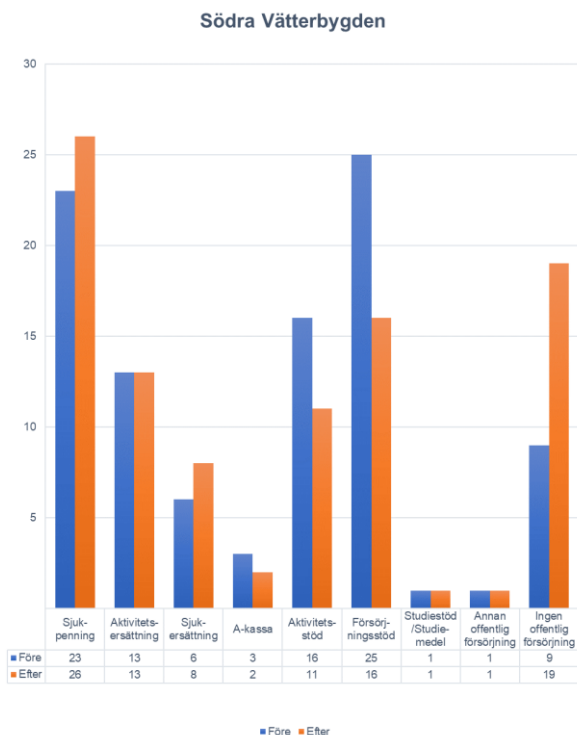
Försörjning före och efter insats

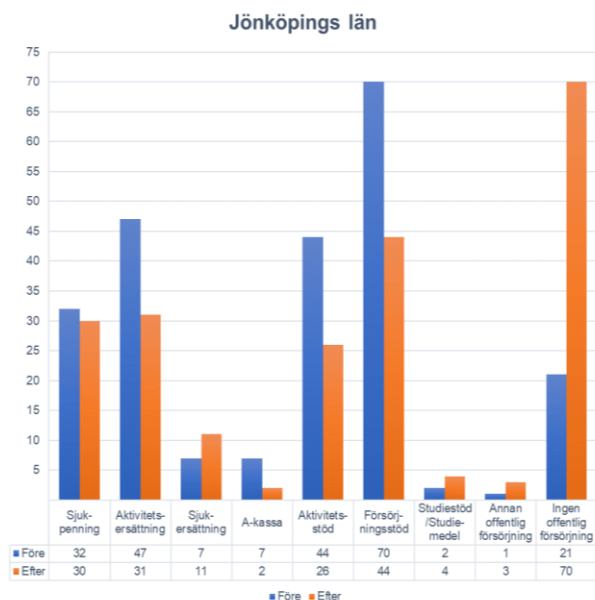
I Finnvedens samordningsförbund är försörjningsstöd den vanligaste försörjningen före insats, följt av aktivitetsstöd. Efter insats har den största gruppen deltagare ingen offentlig försörjning.

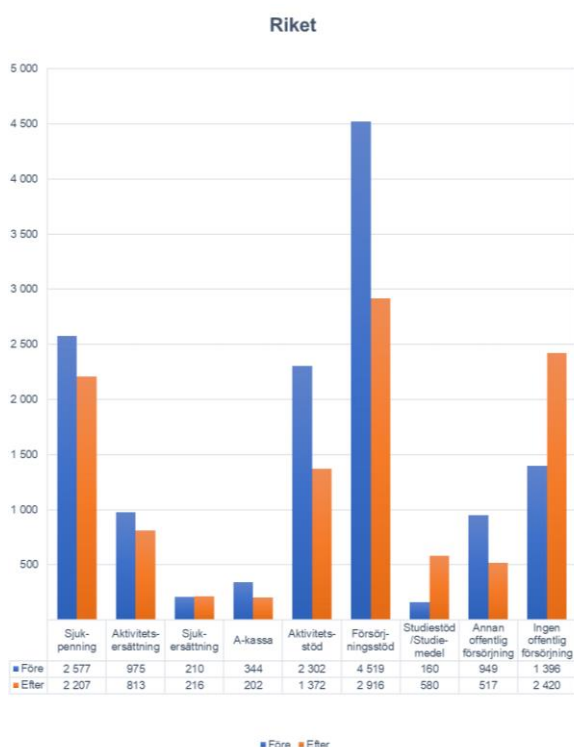
I Höglandets samordningsförbund är aktivitetsersättning den vanligaste försörjningen före insats. Efter insats har andelen personer som inte har offentlig försörjning ökat och andelen med aktivitetsersättning och aktivitetsstöd har minskat.

I Södra vätterbygden är försörjningsstöd och sjukpenning de vanligaste försörjningarna före insats. Efter insats har antalet personer som erhåller sjukpenning ökat, liksom antalet personer som inte har någon offentlig försörjning.

En sammanslagen bild av de tre samordningsförbunden i länet visar att flest deltagare hade försörjningsstöd före insats och att aktivitetsersättning var den näst vanligaste försörjningen. Efter insats har den största gruppen ingen offentlig försörjning.

En sammanslagen statistik över alla samordningsförbunden i riket visar att den vanligaste försörjningen före insats var försörjningsstöd följt av sjukpenning. I gruppen som innan insats inte hade någon offentlig försörjning ingår gruppen unga som varken arbetar eller studerar (UVAS).

Försörjningsstöd och sjukpenning är även de vanligaste försörjningssätten efter insats, tillsammans med att inte ha någon offentlig försörjning.

Statistiken över ”Försörjning före” ger samtidigt en illustration av vilka som är FINSAM-lagens målgrupper.

Typer av försörjning:

Sjukpenning: Den som är sjuk längre än 14 dagar och inte kan arbeta kan få sjukpenning från Försäkringskassan. Även den som är arbetsökande men är för sjuk för att söka arbete kan få sjukpenning om man är anmäld på Arbetsförmedlingen och har arbetat tidigare och har en sjukpenninggrundande inkomst. Man kan få sjukpenning på 25 procent, 50 procent, 75 procent och 100 procent. Ersättningen är knappt 80 procent av lönen. Den som är sjukskriven längre än ett år kan ansöka om sjukpenning på fortsättningsnivå. Sjukpenningen sänks då till 75 procent av lönen.

Aktivitetsersättning: Utgår till personer mellan 19 och 29 år som har en sjukdom eller en funktionsnedsättning som gör att hen inte kan arbeta under minst ett år. Aktivitetsersättningen kan beviljas i ett till tre år beroende på hur länge arbetsförmågan bedöms vara nedsatt.

Sjukersättning: Sjukersättning utgår till personer mellan 19 och 64 år som har en sjukdom eller funktionsnedsättning som gör att personen bedöms aldrig komma att kunna arbeta, varken nu eller i framtiden.

Aktivitetsstöd: Utgår till personer som är arbetsökande och deltar i ett av Arbetsförmedlingens program. Ersättningen utgår från Försäkringskassan.

Nationella uppföljningar och skrifter om samordningsförbund

Inspektionen för socialförsäkringen: Samordningsförbundens organisering och verksamhet – En granskning av förbund för finansiell samordning och rehabiliteringsinsatser

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har fått i uppdrag av regeringen att utvärdera samordningsförbundens organisering och verksamhet. Tre rapporter är planerade, varav två har redovisats hittills: *Samordningsförbundens organisering och verksamhet*, samt *Gör samordningsförbund någon skillnad?* Den tredje rapporten som ska behandla effekter av samordningsförbundens verksamhet på individnivå ska slutredovisas 1 december 2021.

Samordningsförbundens organisering och verksamhet

I granskningsrapporten belyses bl.a. ansvarsfördelningen mellan samordningsförbundets medlemmar och dess styrelse. ISF påpekar vikten av att styrelsen i ett samordningsförbund har ett självständigt ansvar för verksamheten i förbundet som är skilt från den medlem som har utsett ledamoten. ISF anser därför att medlemmarna inte ska ge styrelseledamöterna i uppdrag att styra förbundens verksamhet mot särskilda målgrupper. Medlemmarna bör föra fram sina åsikter och önskemål via budget- eller medlemssamråd. ISF poängterar samråden som arena för medlemmarna. I budgetsamrådet kan medlemmarna möta styrelsen i förbundet för att diskutera förbundets framtida inriktning. Medlemssamråden ger medlemmarna ytterligare en möjlighet att engagera sig i förbunden. ISF menar att parterna har ett gemensamt ansvar för att använda samråden och göra dess funktion tydligare.

I granskningen ser ISF att de medel som medlemmarna bidrar med till förbunden inte omsätts i verksamhet tillräckligt snabbt. Därför rekommenderar ISF medlemmarna att se till att förbundens medel omsätts i verksamhet. Det kan förslagsvis ske genom minskad tilldelning av medel till de förbund som har ett stort eget kapital. Här föreslås Nationella rådets rekommendation om rimlig storlek på eget kapital vara vägledande.

ISF bedömer att frågan om inflytande i styrelsen kan vara en utmaning när många kommuner ingår i samma förbund. ISF har därför rekommenderat regeringen att se över frågan om beslutsförhet i samordningsförbundet styrelser kan regleras i annan ordning än med hänvisning till kommunallagen.

I en enkät som besvarats av samordningsförbundens styrelser efterlyser flera av de svarande mer långsiktiga besked om tilldelningen av medel. Det är svårt att planera för insatser med en budget som bara sträcker sig över ett år samt att beslutet om den statliga tilldelningen kommer för sent på året.

En annan utmaning som ISF har sett är långsiktig finansiering av projekt som befinner sig i gränslandet mellan två eller flera myndigheter om behovet av insatsen kvarstår efter projekttidens slut. Samordningsförbunden får inte bedriva insatser i egen regi. Det är rimligt att det finns en målsättning om att varje insats som påbörjas ska kunna implementeras i någon av medlemmarnas ordinarie verksamhet.

Av granskningen framgår att det under 2017 var totalt 28 500 deltagare som deltog i de individinriktade insatserna. Det motsvarar drygt 10 procent av det antal personer som regeringen i förarbetena bedömde behöver sådana insatser. De förbundschefer som ISF har

intervjuat i samband med granskningen framhåller att behovet av stöd och hjälp är långt mycket större än vad förbunden förmår att finansiera.

Gör samordningsförbund någon skillnad?

I rapporten analyserar ISF om insatser finansierade av samordningsförbund påverkar andelen personer med olika typer av offentlig försörjning, som studerar eller är inskrivna på Arbetsförmedlingen jämfört med kommuner som inte organiserat sig i förbund. Den huvudsakliga slutsatsen är att samordningsförbundens insatser gör skillnad. De effekter som kan observeras är att andelen personer med sjukpenning minskar och andelen personer med sjuk- och aktivitetsersättning ökar. Andelen män som lämnar Arbetsförmedlingen till förmån för arbete är högre i kommuner som ingår i ett samordningsförbund. För kvinnor observeras inte någon sådan effekt.

Många som deltar i insatser finansierade av samordningsförbunden har en lång historia av offentlig försörjning. 2016 hade runt var tredje person haft offentlig försörjning i minst tre år när de började i en insats. Tio procent av kvinnorna och sju procent av männen hade haft offentlig försörjning i minst nio år. Personerna är i många fall unga, har låg utbildning och en komplex problematik. Samhället har mycket att tjäna på att få dessa personer närmare ett eget arbete. Samtidigt handlar det om att hitta rätt åtgärd för individen, vilket i vissa fall kan komma att innebära att personen hamnar i insatser som kan uppfattas ligga längre ifrån arbetsmarknaden än tidigare.

Samordningsförbundet Trelleborg: Så mycket bättre - Samordningsförbund 2.0

Rapporten *Så mycket bättre Samordningsförbund 2.0 – En provokativ skrift som manar till handling* har tagits fram på uppdrag av Samordningsförbunden i Trelleborg och Nacka.

Författare är Ingvar Nilsson och Eva Nilsson Lundmark. Uppdragsgivarna vill se en större utväxling av samordningsförbundens arbete hos de olika berörda aktörerna i samhället. De vill skapa en dialog kring samordningsförbundens ramar och uppdrag – inte minst de avgränsningar som finns eller upplevs. De ser ett behov av att involvera fler aktörer i samhället – som den ideella sektorn och näringslivet. Syftet med skriften är att visa på en mer strategisk och förändringsskapande roll för samordningsförbunden.

Rapportens utgångspunkt ligger i att samhället har förändrats sedan Finsam-lagen kom till. Idag är rekryteringsbasen till utanförskap främst är skolan (där 10 – 15 procent misslyckas långsiktigt i varje årskull) och integrationspolitiken, där många nyanlända har långa etableringstider för att ta sig in på arbetsmarknaden. Rapportförfattarna menar att samordningsförbunden skapades i en tid då uppgiften kom att handla om att rätta till brister i utkanten av våra tämligen välfungerande välfärdssystem.

Samordningsförbund 2.0 innebär att arbeta strategiskt för att förhindra att våra offentliga system producerar utanförskap. Idag är arbetet mycket fokuserat på projekt och för lite på strategiskt och systemförändrande arbete. Projekt bör bidra till att skapa kunskap om systemfel och därmed också underlag för systemförändrande åtgärder som reducerar produktionen av utanförskap. Bland annat föreslås att vidga förbundens målgrupp ner till 16 år.

UTFALL 2019 (källa:SUS-rapport 2020-04-29)

Avslutade deltagare:	Södra vätterbygden			Finnveden			Högländet			Länet			Riket		
	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män
Antal	85	48	37	49	23	26	67	32	35	201	103	98	12 309	6 681	5 628
Fördelning	100%	56%	44%	100%	47%	53%	100%	48%	52%	100%	51%	49%	100%	54%	46%
Antal unika	85	48	37	48	22	26	66	32	34	199	102	97	11 469	6 190	5 279
Andel yngre än 30 år vid start	52%	50%	54%	27%	26%	27%	90%	84%	94%	58%	55%	61%	37%	31%	45%
Andel med offentlig försörjning i mer än 3 år vid start	32%	29%	35%	51%	57%	46%	34%	34%	34%	37%	37%	38%	40%	44%	35%
Andel med grundskoleexamen som högst slutförda utbildning	25%	27%	22%	37%	43%	31%	45%	47%	43%	34%	37%	32%	34%	30%	39%
Andel med någon form av eftergymnasial utbildning	27%	27%	27%	10%		19%	1%	3%		14%	14%	15%	19%	22%	16%
Genomsnittlig inskrivningstid i dagar	427	407	453	248	198	292	405	434	378	376	369	384	268	256	283
Antal i förvärsarbete	29	12	17	28	9	19	28	11	17	85	32	53	2 118	1 008	1 110
Förvärsarbete motsvarande antal heltidsarbeten *	21,2	9,2	12,0	25,0	8,5	16,5	19,8	7,5	12,3	66,0	25,2	40,8	1758,0	784	9744,0
Andel i förvärsarbete	34%	25%	46%	57%	39%	73%	42%	34%	49%	42%	31%	54%	17%	15%	20%
Antal i förvärsarbete och/eller studier	36	17	19	30	10	20	33	13	20	99	40	59	3 412	1 698	1 714
Förvärsarbete och/eller studier, motsvarande antal heltidsarbeten *	26,7	13,5	13,3	27,0	9,5	17,5	28,4	9,5	15,3	78,5	32,4	46,1	2 978	1 422	1 556
Antal som fått eller ökat omfattning av arbete och/eller studier	28	11	17	28	10	18	25	10	15	81	31	50	2 653	1 316	1 337

En person kan medverka (registreras) flera gånger inom en insats och/eller i flera av förbundets insatser under året.

När antalet deltagare och antalet unika deltagare skiljer sig åt innebär det att en eller flera personers data redovisas flera gånger i resultat.

* 40 tim/vecka